

Vijverweg 4

Adres	Vijverweg 4
Plaats	Wassenaar
Naam object	't Bruggetje
Kadaster	H 951
Typologie	vrijstaand woonhuis
Complex	Nee
Beschermd gezicht	Ja

Inleiding

In 1927 door architect M.J. van der Ploeg in de stijl van de Nieuwe Zakelijkheid/Nieuwe Haagse school ontworpen villa, gesitueerd binnen de context van het in de Engelse landschapsstijl aangelegde villapark De Kieviet.

Het in 1911-'14 door Johannes Mutters ontworpen villapark, ligt op een afgesplitst deel van het voormalige landgoed Groot Haesebroek. Het park kenmerkt zich door een gebogen wegenpatroon met een groen, landelijk karakter (ook in de wegprofielen). In het plan is rekening gehouden met bestaande landschappelijke structuren. Behalve met woonhuizen is in het plan ook rekening gehouden met faciliteiten als een kerk, een school, een restaurant, een postkantoor en een benzinstation (gesloopt). De opdrachtgever tot de ontwikkeling van het park was de exploitatiemaatschappij N.V. De Kieviet en Wildrust, waarvan Mutters tevens de directeur was. De Kieviet kan gezien worden als een proeve van het latere officiële uitbreidingsplan van Wassenaar uit 1923, eveneens van de hand van Mutters. Het

succesvolle park is in een periode van twee decennia goeddeels bebouwd met enkele en dubbele villa's. Zowel typologisch als stilistisch is sprake van een grote mate van homogeniteit binnen de wijk, één van de belangrijkste monumentale waarden. De samenhang is gewaarborgd doordat de tamelijk kleine kavels feitelijk geen afsplitsingen mogelijk maken. De Kieviet geldt als een schoolvoorbeeld van de ontwikkeling van villawijken in de Nederlandse interbellumperiode. Diverse landelijk bekende architecten, behalve Mutters ook J.T. Buys, H. Wouda en J.J. (Co) Brandes, hebben hun sporen hier nagelaten. Cottagestijl, maar ook de Nieuwe Zakelijkheid en Nieuwe Haagse School zijn hier sterk vertegenwoordigd. Het openbaar groen gaat in vrijwel het gehele villapark naadloos over in het groen van de particuliere tuinaanleg. Lage erfafscheidingen, al dan niet mee-ontworpen, of zelfs geen erfafscheidingen versterken het harmonieuze beeld van villa's in het groen.

De beeldbepalend gelegen, vrijstaande villa is in 1927 ontworpen door de architect M.J. van der Ploeg en behoort daarmee tot de bebouwing uit de periode van de eerste aanleg. Het ontwerp is een zorgvuldige compositie waarbij hoofdvormen en detaillering nauw tot elkaar in betrekking staan. Tot het huis behoren de gaaf bewaard gebleven aangemetselde tuinmuren en het terras, in een sterke relatie tot de tuinaanleg. Het exterieur is zeer gaaf met uitzondering van enkele kozijnen.

De architectuur vertoont kenmerken van de Nieuwe Haagse School door, kubische vormen, kunstig metselwerk en een sterk overkragende monumentale, samengestelde kap. Ook de flauwe dakhelling en de doorlopende vensterpartijen zijn kenmerken van deze door de Amerikaanse architect Frank Lloyd Wright geïnspireerde bouwstijl.

Met name de hoekoplossingen getuigen van een grote inventiviteit. De detaillering is uiterst verfijnd en consequent doorgezet. De ijzeren kozijnen uit de bouwtijd (op een enkele plaats vervangen) vertonen de kenmerkende ranke profielen. In 1969 is aan de linker zijgevel een raampartij op de begane grond uitgekomen, waarbij tevens het lage deel van de terrasmuur is afgebroken. Ook op de verdieping is in deze gevel een raam gewijzigd. De oorspronkelijke interieurafwerking is grotendeels verwijderd.

Stedenbouwkundige context

De villa is met de lange voorgevel aan de weg gelegen en wordt daarvan gescheiden door een (voormalige polder)sloot en een groenstrook die direct aan de beklinkerde rijweg grenst. Villa en tuin zijn te bereiken via een kleine (vernieuwde) vlakke brug over de sloot. De brug, zelf voor bescherming van ondergeschikt belang, is de naamgever van het pand. Net als elders in het villapark is het groen van de tuinaanleg in aansluiting op het openbare groen van de villawijk en is de villa alzijdig ontworpen als een element in de landschappelijke aanleg. De relatie tot het omringende groen wordt benadrukt door de beide terrassen die een overgang tussen binnen en buiten suggereren. Ook de afwezigheid van een erfafscheiding boven maaiveldniveau aan de voorzijde versterkt deze relatie. Het huis en de beide terrassen zijn iets verhoogd ten opzichte van het maaiveld.

Hoofdropzet en constructie

Het deels onderkelderde pand is over twee bouwlagen opgetrokken op een samengestelde plattegrond, waarbij de vertrekken rondom een centrale hal zijn gegroepeerd. Vanuit de plattegrond bestaat de bouwmasse uit in- en uitspringende delen, asymmetrisch geleed. De kap is samengesteld uit een sterk overkragend schilddak in langsrichting van de weg met haaks daarop, aan de voorzijde, een steekkap (eveneens een schilddak) boven de voorsprong van de woonkamer en de ingangsportiek. Via een tussenlid is een eenlaags garage aan de achterzijde te bereiken onder een zelfstandig overkragend schilddak, eveneens in langsrichting. Doordat de woonkamer aan de straatkant vooruit is gezet, zijn de portiek en in aansluiting het terras op het zuidoosten als het ware 'omarmd'. Het terras aan de linker zijgevel (zuidwest) is ingeklemd tussen dezelfde uitgebouwde kamer en een aangebouwde, hoge

tuinmuur. Aan dezelfde gevel is op de verdieping, op de hoek een balkon uitgespaard, onder de overkragende kap.

De hoofdontsluiting is aan de voorzijde. De twee hoge gemetselde schoorstenen vormen een verticaal element in de compositie. De rookkanalen zijn aan de beide zijgevels geplaatst.

Architectonische uitwerking

De gevels zijn opgemetseld in een gele baksteen in Noords verband, met het trasraam in een wat donkerder klinker. Aan de bovenrand van de vensters op de verdieping is een rondlopende uitgemetselde sierrand. De kap met brede overstek is gedekt met rode oude Hollandse pannen. Het houtwerk (goten, boeiboorden, overstekken, opgehangen bloembakken) is in de kleurstelling groen-wit, de ijzeren kozijnen in het groen.

De voorgevel aan de straatzijde vertoont een tamelijk gesloten beeld met in het vooruitspringende deel een afgeschuind, omgezet venster, op de hoek met de linker (zuidwestelijke) zijgevel. Het venster wordt aan de onderzijde begrensd door een mee-ontworpen uitkragende, brede rand voor bloempotten. Rechts in het vooruitspringende deel is de portiek uitgespaard, met de voordeur uitkomend op een smal bordes. Vanaf het bordes is het terras bereikbaar en via enkele treden de tuin. Naast de (oorspronkelijke) deur is een klein venster aangebracht (garderobe). Op de verdieping is op de hoek met de zijgevel het uitgespaarde balkon (niet afgeschuind) zichtbaar, met binnen het gevelvlak een dragende, gemetselde pijler. Tussen de borstwering en de muur is een uitsnede met aan de onderzijde van de borstwering een gemetselde afzaat aanwezig. De rand van de borstwering is versierd met uitgemetselde stenen. Boven de portiek is een tweedelig venster met daaronder een houten bloembak op klossen. De verhouding tussen open en gesloten in de gevel wordt aldus op de verdieping omgedraaid. De bloembak wordt overhoeks voortgezet, onder het venster dat zich in de korte zijde van de voorsprong bevindt. In het teruggezette deel is een tweedelig venster op de begane grond en een enkel venster op de verdieping, beide op de hoek, maar niet omgezet. De iets terug liggende vensters hebben een afzaat van plavuizen. Het venster op de verdieping heeft eveneens een bloembak op klossen. Links in de gevel is in keramische belettering de naam *'t Bruggetje* aangebracht.

De rechter zijgevel is asymmetrisch ontworpen en volgt de indeling van de kamers. Rechts onder zijn twee keldervensters. Op de begane grond zitten twee tweedelige vensters en een klein wc-raam ongeveer in het midden. De verdieping wordt gekenmerkt door een hoog negenruits raam van het trappenhuis en, links in de gevel, een enkel venster met omlopende bloembak, bijna op de hoek. Dit venster onder de overkragende kap is een herhaling van het motief in de smalle zijgevel van de voorsprong. Boven het trapvenster is in de kap een driedelige, vlakgedekte dakkapel gebouwd, met daarnaast de uit de kap oprijzende schoorsteen. De top van de schoorsteen is decoratief opengewerkt. Het platgedekte tussenlid naar de aanbouw heeft een achterdeur. In de oksel met het woonhuis zit een uitgemetseld blok. Het metselwerk loopt over in de aangebouwde garage, met dubbele deuren.

De achtergevel, waarop het tussenlid aantakt, heeft op de verdieping links een tweedelig venster en ongeveer in het midden een liggend venster. Daartussenin is een klein raam van de badkamer. In de kap is een dakkapel opgenomen als in de zijgevel. De achtergevel van de garage oogt gesloten met slechts een liggend venster.

De linker zijgevel wordt gekenmerkt door een relatieve openheid, met het omgezette venster op de hoek en het grote raam, dat op het terras uitkomt. Dit venster is uitgebroken in 1969; ook daarvoor was het zeer breed (driedelig met een deur). Het aangrenzende betegelde terras, ontbeert de lage zijmuur, maar de hoge gemetselde achtermuur met bolornamenten onder een overkragende luifel is nog aanwezig. Op de verdieping is links een venster met een vernieuwd raam en rechts het balkon, met ook hier een brede vensterpartij en ook hier in de borstwering een uitsnede met afzaat (volgens de

tekening, overwoekerd). De uitgemetselde schoorsteen is ongeveer in het midden van de gevel geplaatst. In de garage-uitbouw zijn twee kleine vensters en in het tussenlid één wat groter venster aangebracht. Tussen de aanbouw en het tussenlid is een (later) houten schuurtje ingebouwd.

Interieur

Het interieur werd gekenmerkt door de beide woonkamers, badkamer, keuken, trappenhuis en kantoorruimte om de centrale hal. Op de verdieping waren vijf slaapkamers en een tweede badkamer rondom de hal. De indeling is nog intact maar, met uitzondering van de groen geglazuurde tegels in de vestibule en de decoratieve balustrade van de zoldertrap is de originele afwerking verdwenen.

Redengevende omschrijving

De villa met garage aan de Vijverweg 4 uit 1927 naar een ontwerp van de architect M.J. van der Ploeg is van algemeen belang vanwege de:

- architectuurhistorische waarde als vrij gaaf en kenmerkend voorbeeld van een vrijstaande villa in de Nieuwe Haagse Schoolstijl uit het tweede kwart van de 20ste eeuw;
- stedenbouwkundige waarde door de beeldbepalende ligging in villapark De Kieviet, stammend uit eerste aanleg van het park;
- Het pand is gaaf in hoofdvorm en goeddeels in detaillering wat betreft het exterieur;

Literatuur

Gemeente Wassenaar (Robert van Lit, Carla Scheffer, TasT), *Jong Monumentaal Wassenaar*, Wassenaar 2002.

Monumenten Inventarisatie Project Zuid Holland.

